

Bachelor í lívfrøði

1. lestrarhálvár	2. lestrarhálvár	3. lestrarhálvár	4. lestrarhálvár	5. lestrarhálvár	6. lestrarhálvár
Margfeldi av plantum	Plantubygnaður og virki	Vistfrøði á landi	Vistfrøði í vatni og havlívfrøði	Feltskeið: Vistfrøði í vatni og á landi	Bachelor ritgerð
Ryggleys dýr	Ryggdýr	Kyknulæra	Djórafysiologi og vevnaðarlæra	Fiskalívfrøði	
Stødd- og hagfrøði	Lív-evnafrøði	Arvalæra og mýlislívfrøði	Mikrobiologi og mikrobiel vistfrøði	Valskeið	
Almenn og ólívrunnin evnafrøði	Lívrunnin evnafrøði	Almenn havfrøði	Valskeið	Valskeið	Valskeið

Stuðuls-fak
 Djór
 Plantur
 Vistfrøði
 Onnur lívfrøði
 Ymisk val

Klikka á eitt skeið fyri at fáa eina stutta lýsing av tí. Útbúgvingin tekur 3 ár, og er skipað í 6 lestrarhálvár. Í fyrstu 5 lestrarhálvárunum eru 4 líka stór skeið. Í 6. lestrarhálvári er endaliga bachelor ritgerðin umframt eitt skeið.

Stuttar lýsingar av skeiðum í bachelor útbúgvingini í lívfrøði

1. Iestrarhálvár

Margfeldi av plantum

Margfeldi av plantum gevur eitt yvirlit yvir alt planturíkið. Byrjað verður við algunum á sjónum, síðani verður farið uppá land, har undirvíst verður í teimum grønu landplantunum frá mosum til blómuplantur. Umframt eisini soppum og skónum. Í hesi lærugreinini lærur tú eisini á hvønn hátt tú nýtur eina floru til at navngeva plantur við.

Ryggleys dýr

Her verður djóraríkið gjøgnumgingið. Frá einkynudjórum fram til ryggdjór. Her verður sagt frá um tað nýggjasta innanfyri menningarlærna og skilskap millum djór, umframt hvussu tey eru uppbyggt. Umframt ástøði sleppa studentarnir at dissekera djór, fyri at síggja ástøðina í praksis. Skeiðið byrjar við at læra at greina djór.

Stødd- og hagfrøði fyri lívfrøðingar

Skeiðið tekur støði í støddfrøði á B-stigi í miðnámsútbúgvingunum. Grundleggjandi støddfrøðilig evni sum funktiónir, differentiering, integral, matrisur v.m. verða viðgjørð við atliti til nýtslu innan lívfrøði. Grundhugtøk innan sannlíkindi og hagfrøði sum býti, sýni, test o.o. verða viðgjørð og lýst við lívfrøðiligum dømum. Hóskandi telduforrit verða nýtt.

Almenn og ólívrunnin evnafrøði

Almenn og ólívrunnin evnafrøði gevur førleikar til at gera fakligar metingar í umhvørvis- og lívfrøðiligum sambondum. Lærugreinin grundgevur m.a. fyri, hví nøkur evni reagera evnafrøðiliga, hví nøkur evni eru litað, og hví nakrar metal-ionir eru livsneyðugar og aðrar lívstýnandi. Mennandi starvsstovuvenjingar er náttúrligur partur av skeiðnum.

2. Iestrarhálvár

Plantubygnaður og virki

Skeiðið gevur innlit í hvussu plantan er bygd bæði innan og uttan. Eitt nú ymiskleikan av blað- og blómubygnaði og hvussu bygnaðurin er tillagaður til tað umhvørvi, sum plantan livur í. Eisini verða ymisk sløg av kyknium og vevnaðum í ymisku plantulutunum gjøgnumgingin. Lært verður hvussu plantur lívbjarga sær við eitt nú fotosyntesu, upptøku av vatni og føðsluevnum.

Ryggdýr

Vita tit, at fuglar eru nær skyldir við dinosaurar? Í gjøgnumgongdini av ryggdjórum fylgja vit menningini frá ryggleysum djórum og heilt fram til menniskjað. Eins og í skeiðnum um ryggleys djór verða gøgnini víst bæði í teori og praksis í venjingum við dissektið av djórum.

Lívevnafrøði

Lívevnafrøði veitir vitan um innara struktur kyknunnar, lívfrøðiliga funktión, metabolismu og grundarlagið undir mýlislívfrøði. Lærugreinin lýsir struktur og funktión av kyknukomponentum, so sum proteinum, carbohydratum, lipidum, kjarnusýrum (DNA, RNA) og øðrum biomýlum. Spannandi starvsstovuvenjingar er náttúrligur partur av fakinum.

Lívrunnin evnafrøði

Lívrunnin evnafrøði gevur førleikar til at gera fakligar metingar í umhvørvis- og lívfrøðiligum sambondum. Lívrunnin evni eru týðandi partar av mongum úrdráttum, t. d. máling, plastikk, mati, spreingievnum, rúsevnum, oljuúrdráttum, og eru grundarlagið undir øllum lívi her á jørð. Mennandi og spennandi starvsstovuvenjingar er náttúrligur partur av fakinum.

◀ Aftur til forsíðu

3. lestrarhálvár

Vistfrøði á landi

Skeiðið gevur innlit í samanspælið ímillum plantu- og dýrasamfeløg á landi og tað umhvørvi, sum planturnar og dýrini liva í. Skeiðið viðger týdningin, ið hetta hevur fyri bygnað, virki og dynamikkinn í vistskipanini og eitt nú vøkstur, reproduktiión og kapping. Tey ólivnu viðurskiftini so sum mold, ljós og klima og teirra týdningur fyri sløginu verða eisini gjøgnumgingin.

Kyknulæra

Kyknin er grundarsteinurin í øllum livandi verum. Allar livandi verur eru uppbygdar av einari ella fleiri kyknunum, ið heilt ella partvís eru sjálvvirkandi eindir. Skeiðið gevur eina grundleggjandi vitan um ymisk sløg av kyknunum, teirra bygna og virki og hvussu tey einstøku organellini í kyknunum virka.

Arvalæra og mýlislívfrøði

Arvalæra (genetikkur) er læran um, hvussu eginleikar arvast frá einari livandi veru til aðra, hvussu hesir eginleikar verða varðveittir og hvussu teir broytast og spjaðast í einum stovni og verða fluttir ímillum ymiskar stovnar. Nomið verður við, hvønn týdning arvurin hevur fyri útsjóndina hjá tí einstøku veruni og hvussu ættarbregðin verður stýrd. Fyrri partur av skeiðinum snýr seg um ta klassisku arvalæruna hjá Mendel, meðan seinri partur (mýkislívfrøðin) er um modernaða arvalæru á einum evnafrøðiligum støði.

Almenn havfrøði

Í hesum skeiðnum verður ein breið lýsing givin av hugtøkum, ið vanliga verða nýtt innan havfrøði. Eginleikar og tilgongdir í heimshøvunum verða viðgjørð við serligum denti á at lýsa rákið og sjógvin kring Føroyar. Eisini verður nomið við veðurfrøði og veðurlagsbroytingar, og viðgjørt verður, hvussu ymisk viðurskifti í havinum kunnu ávirka livandi verur.

4. lestrarhálvár

Vistfrøði í vatni og havlívfrøði

Skeiðið er um lívið og umhvørvið í sjónum, áum og vøtnum. Størsti denturin verður tó lagdur á sjógvin. Tær ymisku verurnar, sum liva í sjónum verða gjøgnumgingnar líka, frá teimum smáum planktoniskum verurnar uppi í sjónum til tey størru dýrini, sum liva uppi í sjónum og niðri á botninum. Allar livandi verurnar vera ávirkaðar umhvørvinum tær liva í. Skeiðið tekur tí støði í ymiskum vistskipanum og hvussu hesar virka. Komið verður eisini inn á nútíðar gransking av froyiskum vistskipanum og vistskipanum aðrastaðni í verðini.

Djórafysiologi og vevnaðarlæra

Í hesum skeiðnum verður lært, hvussu tær ymisku gøgnskipanirnar í djóraríkinum eru uppbygdar og virka, og lært verður um samspælið teirra millum. Til dømis: hvussu andar eina klukka og ein fuglur, hvussu klára havdjór, feskvatnsdjór og djór í Saharaoyðumørkini at halda vatnjavnvágini.

Mikrobiologi og mikrobiel vistfrøði

Bakteriur og aðrar mikrobur eru teir mest fjølbroyttu og talríkastu bólkarnir av øllum livandi verum. Í skeiðinum verður lært um ymiskar bólkur av mikrobum, teirra virkni og um dyrkingarhættir og vøkstur. Eisini verður komið inn á bakteriur í náttúruni, teirra virkni og vistfrøði og um og týdningin hesar hava í ringræsum av evnum í náttúruni.

Valskeið – klikka á her

Pláss er fyri einum skeiði aftrat í 4. lestrarhálvu.

◀ Aftur til forsiðu

5. lestrarhálvár

Feltskeið: Vistfrøði í vatni og á landi

Á landi, í eini á og í einum firði verða ymiskir mátar nýttir til at savna, sortera og greina vísindaligt tilfar, og frágreiðingar av tí innsavnaða tilfarinum verða gjørdar. Hetta gevur eitt yvirlit yvir útbreiðsluna av djórum og plantum og eina vitan um viðurskifti í umhvørvinum, ið hava týdning fyri nøgd og útbreiðslu.

Fiskalívfrøði

Skeiðið gevur eina grundleggjandi lívfrøðiliga vitan um høvuðsvinnuna í Føroyum – fiskivinnuna. Skeiðið er býtt sundur í tveir høvuðspartar. Fyrri partur snýr seg um fiskavistfrøði og fevnir um navnagreining, føði, útbreiðslu, vøkstur, næring, livihættir, fiskasamfeløg og hvussu fiskiskapur ávirkar vistskipanina. Seinni parturin er um stovnsmetingar og snýr seg um, hvussu hesar verða gjørdar og hvørji data eru neyðug fyri at gera hesar tær.

Valskeið – [klikka á her](#)

Pláss er fyri tveimum skeiðum aftrat í 5. lestrarhálvu.

6. lestrarhálvár

Bachelor ritgerð

Lívfrøðiútbúgvingin endar við eini sjálvstøðugari vísindaligari ritgerð, sum studenturin sjálvur velur í samráð við ein vegleiðara. Uppgávan fevnir um innsavnan av tilfari, vísindaligari viðgerð og framløgu av úrslitum. Hetta verður skrivað saman í eina frágreiðing og mett av lærara og próvdómara. Uppgávan verður gjørd í einum tíðarskeiði, ið er 16 vikur, við einum fast ásettum innlatingardegi.

Valskeið – [klikka á her](#)

Pláss er fyri einum skeiði aftrat í 6. lestrarhálvu. Hetta er oftast um eitt evni, ið stuðlar undir bachelor ritgerðini.

[← Aftur til forsiðu](#)

Valskeið í útbúgvingini

Nøkur dømi um valskeið eru nevnd niðanfyri. Umframt niðanfyri vístu skeiðini ber til at velja t.d. ávís skeið, ið eru partar av øðrum útbúgvingum.

Genteknologi

Genteknologi gevur ástøðiliga vitan um gentøkni/mýlalívfrøði og hollar royndir við at tulka upprunalig mýlalívfrøðilig data kritiskt. Genteknologi er grundarlagið undir góðu úrslitunum av skjótari menning av landbúnaðarplantum, og framleiðsluni av manngjörðum menniskja-insulin við ílegubroyttum bakterium.

Bioinformatikkur

Bioinformatikkur gevur førleikar at skilja og nýta tey týðningarmestu forritini og ástøðini, og harvið lætta um arbeiðið innan lívfrøðilig vísindi (t.d. lívfrøði, lívevnafrøði, biomedisin). Bioinformatikkur kann vera ein hjálp til at greiða frá, um ein nýliga greinað ílega er lík aðrari, sum er kend frammanundan, um protein-sekvensur hevir ávíst protein-virksemi og um tendraðar ílegur í krabbakýknu er ymiskar frá teimum í einari frískari kýknu.

Náttúrulandafrøði

Skeiðið snýr seg um grundleggjandi alisfrøðilig hugtøk í náttúruni og innan jarðfrøði og hvønn týðning hetta hevir fyri livandi verur, bæði tá tað snýr seg um livistøð og útbreiðslu hjá dýrum og plantum. Í skeiðnum gjøgnumganga vit ymisk føroysk landsløg. Veðrið og veðurlagið verður umrøtt, og greitt verður frá jarðartílfari og prosessum inni í og uttan á jarðarskorpuni. Eisini verða útfærðir gjörðar í føroysku náttúruni.

Biogeografi

Skeiðið gevur vistfrøðiligt og søguligt grundarlag fyri at skilja útbreiðslu og fjølbroytni av djórum og plantum og hvussu hetta broytist við tíðini, bæði globalt og lokalt. Í skeiðnum verður serligur dentur verður á oyggjabioogeografi. Ymiskir faktorar av týðningi fyri útbreiðslu og fjølbroytni verða gjøgnumgnginir, og víst verður á, hvussu útbreiðslumynstrið og fjølbroytni er broytt í ymiskum tíðarskeiðum, bæði jarðfrøðiliga, søguliga og evolutionert.

Niðanjarðar vistfrøði

Gevur innlit í ólivna og livna umhvørvinum í moldini, og hvussu moldin er samansett jarðfrøðiliga og evnafrøðiliga. Dentur verður lagdur á samspælið ímillum mold og planturøtur og millum planturøtur, bakteriar og soppar. Harafturat verður lært um, hvussu niðanjarðar vistfrøðin verður ávirkað av broyttum umhvørvi, eitt nú hita og vætu.

Eiturvistfrøði og dálking

Tilføring av fremmandum evnum í náttúruna kann hava víðfend skaðilig árin á alt lív. Summi av hesum evnunum hvørva ógvuliga seint úr aftur náttúruni. Í skeiðinum lýsa vit verða lýst nøkur av hesum dálkandi evnunum, hvussu tey verða flutt runt í náttúruni og upptikin í livandi verur og hvørja ávirkan hettan hevir á djór og plantur.

◀ Aftur til forsiðu